

PÖLYKOORDIn ja sidosryhmien tekemät toimenpiteet

Janne Heliölä, Syke

POLYTTAJAT.FI
PÖLYTTÄJIEN PUOLESTA

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

PÖLYKOORDI-hankkeen toiminta

- Tekemisemme on jakautunut pääasiassa kolmeen aihepiiriin:
  - Verkko- ja yleisöviestintään
    - Luotu ja päivitetty **Polyttajat.fi –verkkosivustoa**, jolla >40 blogia tai uutista
    - Yleisöesitelmiä (34), lehti- ja kirja-artikkeleita (5), vierasblogeja (9)
    - Tuotettu kaksi laajaa tietokatsausta pölyttäjistä
  - Yhteistyötahojen toiminnan tukemiseen
    - Yhteydenottoja, kirjeenvaihtoa ja palavereita lukuisten tahojen kanssa
    - Toiminnan suunnittelua, ohjeistamista ja viestintää
  - Valtioneuvostolle tarjottuun asiantuntijatukeen.
    - EU:n pölyttäjälaitteen tarkistus 1/2023
    - EU:n ennallistamisaloitteen valmistelu
    - Osallistuminen EU:n pölyttäjätöryhmään

www.polyttajat.fi

Polyttajat.fi

Polyttajat.fi on pölyttäjien asialla. Tälle sivustolle on koottu keskeiset tiedot ja tietolähteet pölyttäjien tilasta maassamme, sekä eri toimijoille suunnattuja ohjeita pölyttäjien auttamiseksi. Lisäksi välitämme tietoa pölyttäjien suojeluun liittyvistä tapahtumista. Jokainen voi tehdä jotain auttaakseen pölyttäjiä!

Nämä verkkosivut on tuotettu osana Suomen ympäristökeskuksen toteuttamaa PÖLYKOORDI-hanketta.

Lue lisää hankkeesta

Kotipuutarhurille

Helpoin tapa auttaa pölyttäjiä omassa puutarhassa on hallittu hoitamattomuus. Samalla kun pölyttäjät hyötyvät, säästät itse aikaa ja vaivaa.

- **Jätä** kuivin osa nurmikosta leikkaamatta, ja niitä se vasta loppukesällä, kun luonnonkukat ovat siementäneet.
- **Pidennä** nurmikon leikkuuväliä. Näin ainakin osa mesikasveista ehtii kukkia.
- **Säästä** kukkivia luonnonpuita ja -pensaita, kuten raitaa, pajuja, tuomea, pihlajaa, kuusamaa ja paatsamaa.
- **Säilytä** vanhat, osin lahoamassa olevat pihapuut, tai jätä niistä parin metrin kannot tekopötkelöinä pystyyn. Ne tarjoavat pesäpaikkoja monille mesipistiäisille.
- **Ylläpidä** vanhoja puurakennuksia ja -rakenteita, samasta syystä.
- **Hoida** paahteisia, hiekkaisia avoimia maalaikkuja sekä vetisiä maastonpainaumia. Ne tarjoavat lisääntymispaikkoja monille hyönteisille.

Ajankohtaista

Kokoamme tälle sivustolle ajankohtaisia pölyttäjiin liittyviä tapahtumia ja uutisia meiltä ja muualta verkostoistamme.

EU:n ennallistamisasetus vahvistaisi myös pölyttäjien suojelua ja seurantaa

9.12.2022

Viime viikkoina maassamme on käyty kiivasta yhteiskunnallista keskustelua EU:n esittämän ennallistamisasetuksen sisällöistä. Esitys veisi luonnonsuojelua EU:ssa merkittävästi eteenpäin, mutta monet pitävät sen taloudellisia vaikutuksia liian mittavina. Onkin vielä epävarmaa, missä muodossa asetukset lopulta hyväksytään Suomessa [...]

Päiväperhosten seuranta tehostunut tekniikan kehittyessä

28.11.2022

Tuoreeseen raporttiin on koottu Maatalousympäristön päiväperhosseurannan tulokset 2000-luvulta. Päiväperhosten määrät ovat olleet lievässä laskussa, mutta osa lajeista on myös runsastunut. Tulevaisuudessa alustavat tiedot kuluvan vuoden päiväperhosten kannanmuutoksista saadaan käyttöön jo lokakuussa. Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä Maatalousympäristön [...]

Seurannat osoittavat päiväperhosten hieman vähentyneen ja yöperhosten määrien pysyneen ennallaan

17.11.2022

Maamme kolme eri perhosseurantaa esittelevät tuloksiaan 19.11. järjestettävässä yhteisessä seminaarissa. Tämä on ensimmäinen kerta, kun jo 1990-luvulla käynnistyneiden seurantojen havainnoijat kokoontuvat yhteen. Tulosten perusteella päiväperhosten kokonaismäärät ovat hieman laskeneet, kun taas yöperhosten määrät ovat pysyneet ennallaan. [...]

Tutkimustiedon mukaan luomuviljely voi tukea luonnon monimuotoisuutta huomattavasti – erityisesti tärkeät pölyttäjät hyötyvät luomusta

16.11.2022

Luonnon monimuotoisuus on heikentynyt merkittävästi, mikä näkyy

Kaksi laajaa tietokatsausta

Työkalupakki pölyttäjäystävälliseen kaupunkiin

PÖLYKOORDI-hankkeen tietokatsaus

Janne Heliölä & Marjaana Toivonen
Suomen ympäristökeskus, 17.4.2023

Minkälaista pölyttäjätutkimusta Suomessa tehdään?

PÖLYKOORDI-hankkeen tietokatsaus 2/2023

Mikko Kuussaari, Janne Heliölä & Marjaana Toivonen
Suomen ympäristökeskus, 9.10.2023

Yhteistyötä ja suunnittelua monien tahojen kanssa

- SLL Uudenmaan piiri + Helsinki & Kerava
- WWF Suomi
- Maan Ystävät
- Mehiläishoitajain Liitto
- Perhostutkijain Seura
- Luomus
- Väylävirasto
- Tukes
- ProAgria
- Ruokavirasto
- Luonto- ja ympäristökoulujen liitto
- Luontokunnat-verkosto
- Helsingin, Vantaan ja Lappeenrannan kaupungit
- Helsingin Energia
- Ramboll
- Husqvarna
- Rotary ry Kemiönsaari & Espoo
- ...joitain saattoi tästä unohtuakin.

PÖLYKOORDIIn loppuraportti joulukuussa

- Julkaistaan hankkeen verkkosivulla (www.syke.fi/hankkeet/).
- Itsenäinen PDF-tiedosto, ei virallinen julkaisu.
- Säilyy silti verkossa pitkälle tulevaisuuteen.

- **Huom:** hanke on silti jatkumassa 2024!

Havaintoja muualla tehdyistä pölyttäjätöimistä

- Vaikea kartoittaa kattavasti; tieto paikallisista toimista ei leviä.
- Loppuraportissa huomiot jäsenneily alla näkyvää jaottelua mukailten.
- Lisäksi tarkastellaan pölyttäjätöstrategian kunkin toimenpiteen edistymistä.

Rahoittajat	Tiedolla ohjaajat	Maankäyttäjät	Kansalaiset
<ul style="list-style-type: none"> - Ministeriöt - ELY-keskukset - Säätiöt - Yritykset - EU- ym. hankkeet	<ul style="list-style-type: none"> - Tutkimuslaitokset - Yliopistot - ELY-keskukset - YLE ja muut mediat - Tuottajajärjestöt - Neuvontaorganisaatiot - Ympäristöjärjestöt - Muut kansalaisjärjestöt - Koulut	<ul style="list-style-type: none"> - Metsähallitus - Kunnat - Väylien ylläpitäjät - Suuret metsäyhtiöt - Maanviljelijät - Metsänomistajat	<ul style="list-style-type: none"> - Kotipuutarhurit - Hyönteisharrastajat

Rahoittajat

- **Ministeriöt.**
  - YM on monelta osin pääasiallinen tai ainoa rahoittaja (Helmi, seurannat).
  - MMM rahoittaa maatalouden ympäristötoimia, osin tutkimustakin.
  - OKM rahoittaa osin Luomuksen toimintaa – ei muita yhtymäkohtia.
- **Säätiöt.**
  - Tukevat lähinnä tutkimustyötä, etenkin FT-projekteja.
- **Yritykset.**
  - Yhteiskuntavastuu korostumassa; suuryrityksillä omia ympäristöohjelmia.
- **EU-hankkeet.**
  - Metsähallitukselle ollut monia merkittäviä LIFE-hankkeita.
  - Uusi **Priodiversity-hanke (2024-2031)** pölyttäjillekin merkittävä.

Tiedolla ohjaajat

**KORKEA JA PAKSU TEKOPÖKKELO
HYÖDYTTÄÄ MONIA METSIEMME
LAJEJA**

Tekopökkelö on muutaman metrin korkeudelta katkaistu elävä puu, joka voi toimia kotina tai ruoanlähteenä lahoppuuta hyödyntäville lajeille. Tekopökkelöiden tekoon on nyt julkaistu ensimmäistä kertaa ohjeistus osana TEKOPÖLY-projektia.

- **Virastot.**
  - Ruokaviraston LUMO-hanke on tuonut pölyttäjiä vahvasti esiin.
  - Väylävirasto kehittänyt kartoitusmenetelmiä sekä väylien hoito-ohjeita.
- **Tutkimuslaitokset.**
  - Syke tärkein tiedontuottaja luonnonpölyttäjien, Luke tarhattujen osalta.
  - Yliopistoissa jonkin verran pölyttäjätutkimusta – mutta perusopetus niukkaa!
- **Tuottaja- ja neuvontajärjestöt.**
  - MTK ollut pidättyväinen; maatalousneuvonnassa pölyttäjät mukana.
- **YLE ja muut mediat.**
  - Ovat tuoneet kiitettävästi esille pölyttäjiä ja niiden huomioimista.
- **Ympäristöjärjestöt.**
  - Ovat paikallisesti viritelleet omaa pölyttäjätöimintää.

Oulussa muutetaan nurmikoita niityiksi
– niittyjä lisätään lopettamalla nurmen-
leikkuu tietyillä alueilla

Kaleva 22.5.2022

Maankäyttäjät

- **Metsähallitus.**

- Suojelualueiden tärkein ylläpitäjä – joskin myös tehokas metsänhoitaja...
- Luonnonhoito-hankkeissa maamme keskeisin toimija (ks. Rahoittajat).

- **Kunnat.**

- Lukuisissa kunnissa tehdään pölyttäjätekoja – ei vaan tiedetä, mitä ja missä.

- **Väylien ylläpitäjät.**

- Avoimet uusympäristöt ovat erityisen tärkeitä juuri pölyttäjille.
- Hoito-ohjeita on kehitetty aktiivisesti.

- **Yritykset.**

- Usein rahoittajia, mutta mm. Rudus tekee itsekin suoraa luonnonhoitoa.

- **Yksittäiset maanviljelijät ja metsänomistajat.**

- Maataloudessa saavat rahallista tukea; metsissä hiljaisempaa.

Kansalaiset

Perhospuutarhuri / Sotkamon Taimisto

Perhospuutarhuri on Sotkamon Taimiston aputoiminimi.

Perhospuutarhuri on erikoistunut kasveihin, jotka lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Uudehko taimistomme sijaitsee Sotkamossa, Kainuussa, V-vyöhykkeellä, alueella jossa paksu lumipeite suojaa kasveja talvisin mahdollistaen arkojenkin lajien kasvattamisen.

- **Kotipuutarhurit.**

- Maassamme on satojatuhansia koti- ja mökkipihoja - valtava potentiaali!
- Luonnonmukainen piha kiinnostaa yhä useampaa.
- Ohjekirjoja sekä verkkomateriaaleja on jo runsaasti tarjolla.

- **Luontoharrastajat.**

- Luontotiedon keräämisen selkäranka.
- Välttämätön tuki myös pölyttäjien seurannassa.
- Lisäksi tarvitaan data-alustoja, toiminnan koordinoitua ja analysointia.

Missä määrin pölyttjästrategiaa on edistetty?

- Vaikea kartoittaa kattavasti – ei yritettykään, tämä ei ole virallinen arviointi.
- Arvioita toimenpiteiden edistymisestä havainnollistettiin ”liikennevalojen” avulla.
- Loppuraportissa näille arvioille sanalliset perustelut.

Aihe-alue	Toimenpide, sekä kunkin vastuu- (V) ja osallistujatahot (o)	YM	MMM	OKM	ELY-kesk	Kunnat	Metsä-hallitus	Tutkimuslaitokset ja yliopistot			Tukes	Neuvonta-tahot	Koulut ja kasvatus	Väylien ylläpitäjät	Tuottaja-järjestöt	Ympäristö-järjestöt	Media	Maatalous-tuottajat	Metsän-omistajat	Kansa-laiset
								SYKE	Luke	Luomus	yliopistot									
1.a	Lisätään uhanalaisten pölyttäjien elinympäristöjen hoitoa ja kunnostamista	V	o		o	o	o								o			o	o	
1.b	Täydennetään ja kehitetään suojelualueverkostoa uhanalaisille pölyttäjille	V	o		o	o	o		o											
1.c	Lisätään ja ylläpidetään pölyttäjille tärkeitä uuselinympäristöjä	V	V		o	o	o							o					o	
1.d	Käytetään tarvittaessa siirtoistutuksia uhanalaisten pölyttäjien suojelussa	V	o		o	o	o	o		o	o									
2.a	Lisätään monilajista ravintokasvillisuutta eri elinympäristöissä	o	V		o	o	o		o					o		o		o	o	o
2.b	Lisätään paljaita kivennäismaalajia sekä lahoppua eri elinympäristöissä	o	V		o	o	o							o						o
2.c	Lisätään luonnonmukaisen tuotannon alaa 25 %:iin peltoalasta		V						o									o		
2.d	Vähennetään pölyttäjille haitallisten painetekijöiden vaikutuksia	V	V		o	o	o		o					o	o					
3.a	Parannetaan tarhamehiläisten terveyttä, hyvinvointia ja tuottavuutta		V						o		o	o			o			o		
3.b	Edistetään tarhattujen pölyttäjien vastuullista käyttöä ja maahantuontia		V		o				o						o			o		
3.c	Parannetaan tuottajien tietämystä pölytyspalvelun hyödyistä	o	V		o				o						o			o		
3.d	Vahvistetaan eri tasoilla yhteistyötä mehiläisalan kehittämiseksi		V		o				o		o				o			o		
3.e	Varaudutaan ilmastomuutoksen mehiläistarhaukselle tuomiin ughiin		V						o						o					
4.a	Käynnistetään aiempaa täydentävä pölyttäjien seurantakokonaisuus	V	V				o	o	o	o										
4.b	Hyödynnetään mahdollista EU-rahoitusta pölyttäjien seurannassa	o	o					V		o										
4.c	Vahvistetaan kansalaishavainnointiin perustuvaa tiedonkeräämistä	o	o	o		o		o	o	V					o					o
4.d	Lisätään tutkimusta pölyttäjien tarpeista ja hoitotoimien vaikuttavuudesta	V	V					o	o	o	o									
4.e	Kehitetään ja arvioidaan elinympäristöjen hoitoa ja ennallistamiskeinoja	V	o			o	o	o	o	o	o				o			o	o	
4.f	Kartoitetaan pölyttäjille merkittävien elinympäristöjen esiintymistä	o	V		o	o	o	o	o	o										
4.g	Selvitetään tarhattujen ja luonnonpölyttäjien välisiä vuorovaikutuksia	V	V					o	o	o	o				o					
4.h	Käynnistetään kartoitusta tarhamehiläispesien sijainnista ja määristä, sekä laaditaan suositus kestävästä pesätiheyksistä		V		o				o					o				o		
4.i	Tuetaan kestävästä kasvinsuojeluaineiden ja biosidien kestävästä käyttöä edistävää tutkimus- ja kehittämistyötä	o	V					o	o	o	o	o								
5.a	Viestitään päättäjille ja kansalaisille pölyttäjien merkityksestä	V	V	o	o	o	o	o	o	o		o	o	o	o	o	o			
5.b	Vahvistetaan lasten ja nuorten pölyttäjätietämystä ja osallistumista	o	o	V	o	o	o	o	o	o		o	o	o	o	o	o			
5.c	Tarjotaan eri sektorien toimijoille toimintaohjeita pölyttäjien auttamiseksi	V	V		o	o	o	o	o	o	o	o		o				o	o	o
5.d	Kehitetään eri viranomaistahojen yhteistyötä ja vahvistetaan koordinaatiota	V	o		o	o	o	o	o	o	o	o								
5.e	Vahvistetaan elinkeinoelämän osallistumista pölyttäjien suojeluun	o	V					o	o	o		o			o					

Elinympäristöjen suojelussa ja parantamisessa niukasti uusia toimia

- Mm. maataloustuet, Helmi- ja Metso-ohjelmat jo aiempaa toimintaa.
- Kohtalaisesti toimintaa ja rahoitusta, mutta ei juuri uutta eikä erityisesti pölyttäjille.
- Monet **kunnat** ovat olleet valtiota aktiivisempia!

Teema 1 Suojelu	Teema 2 Olosuhteet	Teema 3 Tarhaus	Teema 4 Tutkimus	Teema 5 Viestintä
1.a	2.a	3.a	4.a	5.a
1.b	2.b	3.b	4.b	5.b
1.c	2.c	3.c	4.c	5.c
1.d	2.d	3.d	4.d	5.d
		3.e	4.e	5.e
			4.f	
			4.g	
			4.h	
			4.i	

EI ALOITETTU
AIEMPAA TOIMINTAA
ALOITETTU
KÄYNNISSÄ

Tarhausta kehitetään sekä perus- että hanketyönä

- Alan toimijoilla kehittämistyötä etupäässä perustoimintansa puitteissa.
- Lisäksi hanketoimintaa, mm. ”Kotimaisia pölyttäjiä kaupallisille puutarhoille”.

Teema 1 Suojelu	Teema 2 Olosuhteet	Teema 3 Tarhaus	Teema 4 Tutkimus	Teema 5 Viestintä
1.a	2.a	3.a	4.a	5.a
1.b	2.b	3.b	4.b	5.b
1.c	2.c	3.c	4.c	5.c
1.d	2.d	3.d	4.d	5.d
		3.e	4.e	5.e
			4.f	
			4.g	
			4.h	
			4.i	

Seuranta on vahvistettu, tutkimusta ei

- PÖLYSEURA-hanke käynnistetty; kansalaisseurantojen rahoitusta turvattu.
- Mitään uutta tutkimus-, arviointi- tai kehittämisrahoitusta ei ole tullut.

Teema 1 Suojelu	Teema 2 Olosuhteet	Teema 3 Tarhaus	Teema 4 Tutkimus	Teema 5 Viestintä
1.a	2.a	3.a	4.a	5.a
1.b	2.b	3.b	4.b	5.b
1.c	2.c	3.c	4.c	5.c
1.d	2.d	3.d	4.d	5.d
		3.e	4.e	5.e
			4.f	
			4.g	
			4.h	
			4.i	

Parhaiten on edistytty viestinnässä

- PÖLYKOORDI-hanke merkittävin uusi panostus; sen kautta myös muita tahoja mukaan.
- Viime vuosina muutamia muitakin viestintä- ja neuvontahankkeita.
- Media on edelleen vahvasti kiinnostunut pölyttäjistä.

Teema 1 Suojelu	Teema 2 Olosuhteet	Teema 3 Tarhaus	Teema 4 Tutkimus	Teema 5 Viestintä
1.a	2.a	3.a	4.a	5.a
1.b	2.b	3.b	4.b	5.b
1.c	2.c	3.c	4.c	5.c
1.d	2.d	3.d	4.d	5.d
		3.e	4.e	5.e
			4.f	
			4.g	
			4.h	
			4.i	

